

רח.

כתבת שישראל במצרים היו במדרגה היותר גדולה בתורה ומצוות באמונה ובחסידות ובממכת על הא דאמר במדרש שמות פ"א ופכ"ג שהיו נשים צדקניות יוצאות לשדה ויולדות שם ומניחין את בניהן ונעשה להן נסים רבים ונמו שהארץ במדרש שם ומתדללים ובאים עדרים עדרים, וכתבת דודאי ע"י צדקניות אלו נסים האלו כל ישראל מפורים לך ולמצותי, עוד נתמכת בהא דאמר במדרש שיר השירים ב' עיקר שיפכוון של ישראל פ"י שנה וסבור אתה שאין פנאי להתקלקל בשנים מועטות אלו.

כל הזכרים אין בהם ממש שהם כולם נגד רז"ל שאמר במדרש שמות ספ"א לא היו ישראל ראויין להנצל לפי כ"י שלא היה בידם מע"ט כ"י ומפורש ביחזקאל כ' י' ואמר אלזם וגו' וימרז וגו' ואת גלולי מצרים וגו' ופרש"י שם שמתו בג' ימי אפליה וכדאימת בתחומא בשלח, ושם ר"י אמר א' מהמש אלהי, וכשמות רבה פ"ה אר"ג ב' מ"י רבוא, והנה היו הצדיקים מיצוט קטן מאד, וכלקוט שמעוני ואחמנן תתכ"ח ועם מקרב גוי אין כתיב כאן כ"י מלמד שה"י אלו ערלים ואלו ערלים אלו מגדלי בלורית כ"י ופ"ה במד"ר ויקרא פכ"ג, ובש"ר פ"א ללמד כשמות יוסף הפר ברית מלה אמרו נהיה כמצרים, וברמב"ן פ' בא י"ב מ', ומן הידוע שהיו ישראל במצרים רעים וחטאים מאד כ"י

ל"א כבר ידעו דעת תורה של ב"ד שלמטה, ועיקר הדבר שאמר ראב"צ שלא בזמנו אין מקדישין אותו היינו דס"ל דענין קידוש הוא דוקא באפשר ליום זה להזית חול ולהזית קדש או הב"ד הן המכריעין והן ענין קידוש שלהם שהוא הכרעה על גורם היום, אבל יום ל"א שהוא כבר מוכרע אין גורלו ביד ב"ד ואין כאן קידוש, ומה שאמר שכבר קדשוהו שמים הוא הפלגת הענין שכבר הנהגת העולם בב"ד שלמעלה שהוא ריש ירחא, ואין ספק דהבא עליה בלילה של יום ל' וקידשו ב"ד יום ל' הרי הוא בהטאת, דלענין מציאות הלילה אחר היום, [זה אם ג"ש ויום א' הוא בכלל שיפוריין ותלוי בשנים ולא בתכונתה, ואמנם אם ב' תכונות הן אינו חייב אא"כ נכנסה לתכונת ביאה קדם שבועל] וה"ג לענין שיהא חולד בן קיימא ב"ד שלמעלה ממתינין לב"ד שלמטה כדכתיב לק' גומר עלי, ואפי' ביום ל', וכש"כ ביום ל"א, ומה שהופירו ת"י בקר הזינו כלפי ב"ד שלמטה שהם באים לקדש ביום [שהרי אין מקדישין בלילה] אמרו שאפי' יבוא לקדש בשחרית בבקר לעולם כבר הדבר מוכרע לפניהם.

וענין יע"י בתפלה שדובר תלוי בהנהגה בפועל, וזה אין ידוע בלילה, ולפיכך אין מחזירין אותו וקבעו חכמים לאומרו לכתחלה ושלא לחזור דיעבר, ולדעת ת"י קבעו כן אף בליל ל"א, ואחמנן שלו הדורש באהבה

א"ש

ידיכם מע"ז כ"י מבואר דהוצאים היו עובדי ע"י וכל מקראות של יחזקאל ושל יהושע מוכיחות דאבותינו עבדי ע"י ואם היוצאים צדיקים מאז ומקדם לא יתכן להוסיף עונות אבותינו שהוציאים לא אבותינו וכבר אבדו מז העולם, ומה לז ולסברא אחרי שהדבר מפורש בדברי ר"ל. ובש"ר ספ"א הבינונים עשו תשובה והרשעים הרגרו לעשות תשובה והיינו היוצאים וכ"ה ברבה שיר השירים ב' דהנשארים עשו תשובה.

ואמנם ע"י יציאת מצרים עשו כולן תשובה ונתעלו עליה אחר עליה עד שהגיעו למעלה נבואה שראו על הים חזק לשמוע מפי הגבורה בשעת מתן תורה.

ועוד הדבר מבואר ש"ר פט"ז מיד גלו הצדיקים את ראשיתם שהיה מכוסה שנאמר הנצינים נראו בארץ, אלו הן שבטו של לוי שהיו צדיקים כולן, ואם היו ס' רבוא צדיקים ושבט לוי אחוז קטן מהם, לא יתכן לסיים אלו הן שבטו של לוי, אלא ודאי צדיקים שבשאר שבטים היו מתי מספר.

ועוד מבואר בש"ר פכ"א בשעה שיצאו ישראל ממצרים עמד סמאל המלאך לקטרג כ"י עד עכשו היו אלו עציז ואתה קורע להם את הים כ"י.

ובוזהר פ' אמר וספרתם לכם וגו' מאי קא מליירי כ"י ישראל כד היו במצרים הווי ברשותא אחרא כ"י בתר

ובר"מ ספ"א מה ע"ז עד שארכי הימים לישראל במצרים וחזרו ללמוד כ"י. ועדיין יש לנו לדעת אם ס' רבוא שצאו ממצרים ג"כ היו רוכן בטומאת מצרים או שהיו צדיקים מעיקרא, והנה הדבר מבואר בש"ר פ"א מכאן אחה למד שמשנה מלם ביציאתן ממצרים ואם אותן שהפירו בריית מלה כולן מתו בג' ימי אפלה לא היה לו למשה לומר, והדבר יותר מבואר שם פי"ט כיון שראו ישראל שפסל לערלים לאכול בפסח עמדו כל ישראל לשעה קלה ונאלי כל עבדיהם ובניהם כ"י ורבותינו אמרו לא בקשו ישראל למול כ"י חוץ משבטו של לוי כ"י מה עשה הקב"ה קרא למשה וא"ל לך ומהול אותם כ"י והרבה מהן לא היו מקבילים כ"י למדנו שרוב ישראל היוצאים מל משה בשעת יציאתם, וע"ז נאמר ואראך מתבוססת בדמך וגו' שבטות מלה נאלי וכמו שפרש"י יחזקאל ט"ז ו', וכדאמר כריתות ט' א' וכדאמר במדרש שם ונמצרב דם הפסח בדם מלה כ"י, שנאמר ואראך וגו'.

וכן הוא בוזהר פ' בא דמשה לא פרע להו בנין דלא יתעכבו ישראל עד דיתסיו.

ובשמות רבה פט"ז וכן אחה מוצא בישראל כשהיו במצרים היו עובדין ע"ז ולא היו עובדין אותה שנאמר [יחזקאל כ"י] איש את שיקוצי כ"י לך ואמרת להן שיניחו מעשיהן הרעים ולמפור בע"ז הזה"ד משכו כ"י כלומר משכו

לזו אותם מהפשות הגמורה רק דברים בודדים מתפרשים
לפעמים בנטי' מפשוטן.

כשאנו קוראים את הדברים בפרשה דברים ואמתנו עקב

נצבים וילך, אנו רואים הרבה השתדלות להציל את העם
מעזוב ד"ו את כל התורה בהחלף היסוד ללכת אחרי אלהים
אחרים דבר שלפי מצבנו אנו אחרי שונים יצאא הדיבור
בזה אינו מן המזה כלל, ואין לנו שום מושג איך יתכן
יצר של השתחוו' לפסל, ואין זה על"י מצדנו אלא ירידה
כי הלא תכלית האדם הוא היצר ונטול יצר הוא נטול נשמה.

האדם הגדול בעל יצר יצר של ע"ז קצרה דעתנו להבינה
כמו שהמשילן שאין להסביר לסומא בחינת הצבעים, ואמנם
אנו לומדים במקרא במשנה בגמ' מדורות הראשונים עד
כמה סכנה הייתה כרוכה לאיש יחידי ולעם כולו בעקב
יצרא דע"ז, וביהושע כג. כד. מפורש שהיו צריכים חיזוק
נגד תפיסת הקצרה ח"ו, ובכ"ג. כ"ב. ההורים על דבקותם
ביתר הגוים ועל החתנות, ושם בפסוק ט"ז על עבודה לע"ז
ועל השתחוו', ובכ"ד פסוק י"ד והסירו אלהים אשר עבדו
אבותיכם וגו' אינו מתפרש רק כמו שפירשו המפרשים על
טהרת הלב והסרת מחשבת ע"ז. ואינו מתפרש בשום אופן
על מצוה מעשית של ביעור ע"ז וכמו שסיים ואם רע וגו'
מבואר שהוא משא על יסוד האמונה, וכן מתפרש פסוק כ"ג
שם ועתה הסירו וכל ענין בפסוקים הקודמים מעיד על זה.

דאמנורו עאלו בחולקא קדישא כ" מה כתיב וספרה וגו'
אוף הכא כיון דעאלו כ"י.

מש"כ דנס של נשים הצדקניות היה בכל שנה ושנה,
ז"א דאיתא במדרש ש"ר פ"א דכיון שהושלך משה במים
בטלה הגזירה.

מש"כ דהיו ישראל מתחננים עם המצרים במצרים זו
הוצאת שם רע, ואדרבה זו זכותם של ישראל שהיו גדורים
בעריות ורואיתא ש"ר שם וביקרא רבה פל"ב דרק מקרה
אחד של שלומית בת דברי היה וגם זו שגגה שסבורה
שהוא בעלה.

ומה שנראה לך שאי אפשר שיתקלקלו ישראל כיון שראו
הנסים של ילדי הצדקניות, ז"א דהרי ראו נסים ונפלאות
ביציאת מצרים ובים וזמן ובאר ומתן תורה ועשו העגל,
והיו י' נסים במקדש והרבה נסים ונפלאות ע"י הנביאים,
ומ"מ לא הכריחו כל אלו את הבחירה ועבדו ע"ז, ואל לנו
לדרוש במופלא ממנו, שהיו הדורות הראשונים באופי בלתי
אפשר לנו להשיג שום מושג מהם, אבל היו בבחירה חפשיה,
שזו עיקר עבודתו ית'.

ר"ט.

הדברים הארוכים המחזיקים את האופי הכללי לא נתנו

מתישבין בדבריו אנדרה ואין לנו אלא מה שבפי המון ישראל החכמים והפשוטים יחדיו, שנקבעו בלבות ישראל משפט קדש של פשוטות המקראות, ומלכות אש היוצאות מדברי חז"ל ופועלות לקבוע אהבתו ויראתו ית' ללוב אש, דוקא בפשוטות, והמהגים להכניס מחשבותינו אנו בדבריהם גורמים צמום בגחלתם הלוחשת ומפסידים סגולתם השמימית.

כשאנו קוראים במלכים א' י"ב כ"ח ויועץ וגו' הנה אלהיך וגו' נקבע בלבנו שעשה ע"ז ולא במה, ושם ל"ב כתוב לובח לעגלים, ובד"ה ב' י"ג ד' כתיב אשר עשה לכם ירבעם לאלהים ובת"י דחלן אלהא, ובמלכים א' י"ד ט' ותע וגו' ותעשה לך אלהים אחרים וגו', ושם ט"ז יעז אשר עשו וגו', ושם ט"ז, בגלל חטאות ירבעם, ובדברי חז"ל הובא ברש"י מלכים א' י"ג ד' והיבש ידו נקם הקב"ה כו' עומד ומקטיר לע"ז כו', ובמשנה אבות פ"ה מ"י"ח ירבעם חטא והחטיא את הרבים, ובר"ם חלק י' מלכים ירבעם, ובמדרש אחיה השלונ"י כהן עיניו מפני שהצמיד תלמידו ושע את ירבעם, כל אלה קובעים את יחוס הלכבי לירבעם כמלך על ישראל מצד אחד, ומשמש ככתו להדיח את ישראל לע"ז, ואין ספק שכן היה בלב כל חכמי הדורות מדור דור וזו היא הקבלה והקבלה קובעת יסודי דאמונה וממנה אין לחזק.

ואם באנו לעקם כתובים מפורשים כאלה נכרתה אמונה, כי להגות חנינו אין קץ, ואם הענין הוא הפך מפשוט, הרי תראשונים שוקדים על זה והיו מבארים אותם, אלא שלא עלה על שום לב חכם להטיל ספק בזה.

המקראות המפורשות שופטים ב' פסוק י' י"א י"ב י"ג י"ז י"ט אומרים גלויות שעבדו ע"ז ממש, ואם הדברים המפורשים האלה אינן מספיקות על הוראה מוחלטת שעבדו ע"ז, כבר אבד האדם שפתו, בבאו לספר על עובדא קיומת של ע"ז, כי כל מה שהפה יכול לדבר לא יספיק, וגמולתו סגולת הסיפור מלשון מדברת, ומעט סופר.

ובשופטים י' פסוק י' ויספו וגו' ובגמ' ביצה כ"ה ב' אפי' כתורמוס כו', ושם פ' י' י"ג ואחם וגו' ושם י"ד לכו וזעקו וגו', ושם י' א' ויעשו וגו' ושם י' ואמרו וגו', ושם כ"ט ואמרו וגו' ושם ד' ל"ג, ויהי וגו' וישימו להם וגו' ובגמ' שבת פ"ג ב' מלמד וגו' וברש"י שם ד"ה ומנשקה.

בימים ההם אין מלך וגו' כתוב ד' פעמים י"ז ו' י"ח א' י"ט א' כ"א כ"ה, והראשונות מעידות על עצמן שהיא לגמאי ולא לשבת, ופ"י המפורשים הוא קבלת כל ישראל, ואם יש רשות לומר שכל ישראל טועים, בטלה התורה המצויה עתה בדיעבד, וכל אחד יבנה במה לעצמו, ונקל לקבוע פלפולים בעיני אנדרה וכבר כתב הרשב"א שאין

ובגטין פיה אי עבדו י בתי דינין עיין ואלו הן ירבעם
כר, ובדלה ב ל"ו כ"א, עד רצתה הארץ את שבחיה
וברשיי שם מאתים ומ"ג משמלך ירבעם, פשוט להם דבמו
דעין שולטת לא שפיר שמיטה, וירבעם בכלל זה, ומבואר
שרוב ישראל בזה דבידיים לא מקרי לא שבחה, וכן כל
עונש הכלל נידון אחר רובו, וביומא ט' ב' מקדש ראשון
מפני מה חרב מפני שהיו בו עכו"מ ג"ע ש"ד, וכה"ב עמוס
ב' ואיש ואביו וגו' ועל בגדים וגו', וחשיב להם כפשעי
ישראל והיינו דובו.

ר"י

אסור לעשות כן.

רשום על שער החוברת, וכו' למצות הקהל, שהופיע בשנת תשי"ה.

ר"א.

צריך להתחזק בלימוד התורה בשביל להרבות זכויות לכלל
ולפרט זה טוב מתענית וכו"ב, וכמוכח ע"מ לעשות. ר"ל
דקדוק בשמירת לא תעשה. שזה יותר רגיל שאדם דש
בעקבותי. וביתוד בין אדם לחבירו. והרי צריך ליתור שלא
לגרום צער לחבירו בדיבור קל, אף לדגע, ויש בזה לית
דארימא כדאמרו ס"פ חתב.

